

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2019 m. birželio 13 d.
(OR. en)

10265/19

ENER 330
RELEX 615

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 9855/1/19 REV 1

Dalykas: Išorės santykiai energetikos srityje
– Komisijos pranešimas
– Pasikeitimas nuomonėmis

Delegacijoms priede pateikiama pirmininkaujančios valstybės narės pranešimas dėl išorės santykių energetikos srityje.

Birželio 25 d. Energetikos tarybos posėdyje pirmininkaujanti valstybė narė ketina surengti pasikeitimą nuomonėmis, kurio metu Europos Komisija pristatys pranešimą dėl pastarojo meto **išorės santykių energetikos srityje**, sutelkiant dėmesį tik į kai kuriuos pagrindinius dokumentus.

Pirmininkaujanti valstybė narė mano, kad labai svarbu ir toliau daug dėmesio skirti pagrindinėms Europos Sąjungos partnerėms – Afrikai, JAV, Kinijai, rytinėms Viduržemio jūros regiono šalims. Be to, itin svarbu, kad būtų toliau vykdoma veikla Energijos bendrijoje ir modernizuojama Energijos bendrijos sutartis¹, taip pat peržiūrėtas Energetikos chartijos sutarties² veikimas ir modernizavimas.

Pirmininkaujanti valstybė narė primena, kad perėjimo prie švarios energijos politiką Komisija yra įtraukusi į jos vedamus dialogus energetikos klausimais su trečiosiomis valstybėmis ir regioninėmis ar tarptautinėmis organizacijomis, siekdama skatinti visuotinį principų, kuriais grindžiama ES politika ir teisės aktai, diegimą, kad būtų sparčiau daroma pažanga pereinant prie švarios energijos. Be to, prioritetas suteiktas diskusijoms dėl ilgalaikio planavimo svarbos ir dėl į amžiaus vidurį orientuotų išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo strategijų rengimo siekiant įgyvendinti perėjimo prie švarios energijos tikslus. Komisija taip pat sistemingai kelia klausimą dėl didesnio euro naudojimo energetikos sandoriuose su pagrindiniais tarptautiniais partneriais, kai tai yra tikslinga (ši tema bus svarstoma per pietus).

¹Pagrindiniai Energijos bendrijos tikslai – sukurti stabilią reguliavimo ir rinkos sistemą, kuri sudarytų galimybę susitariančiosioms šalims pritraukti investicijų, ir sukurti vieną bendrą ES ir Energijos bendrijos sutarties susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybos dujomis ir elektros energija reguliavimo erdvę. Šiuo metu vykdomas reformų procesas siekiant atnaujinti Energijos bendrijos sutartį. 2016 m. ir 2018 m. Taryba priėmė trejus derybų įgaliojimus dėl Energijos bendrijos sutarties pakeitimų ir ES artėja prie to, kad Energijos bendrijos sutarties pakeitimai būtų patvirtinti kaip vienas rinkinys. Kiti uždaviniai artimiausiu metu – nustatyti naujus tikslus iki 2030 m. bei valdymo sistemą ir taip padidinti energetikos vartojimo efektyvumą, sustiprinti atsinaujinančiosios energijos gamybą ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo politiką.

²*Modernizavimas.* Energetikos chartijos sutarties nuostatos dėl investicijų apsaugos, nustatytos XX a. dešimtmetyje, turi būti suderintos su naujais standartais, nustatytais laikantis reformuoto ES požiūrio į investicijų politiką. Modernizuota Energetikos chartijos sutartis, pagal kurią būtų nustatyta nuosekli ir atnaujinta teisiškai privaloma sistema, kuria būtų užtikrintas teisinis tikrumas ir aukšto lygio investicijų apsauga, turėtų padėti didinti investicijas į energetikos sektorių. Pagrindinis uždavinys – suderinti Energetikos chartijos sutarties nuostatas dėl investicijų apsaugos su šiuolaikiniais investicijų apsaugos standartais ir sudaryti palankesnes sąlygas pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų energetikos sistemos, kuri būtų vis labiau skaitmeninama ir orientuojama į vartotojus. Kad Europos Komisija galėtų dalyvauti derybose ES ir jos valstybių narių vardu, 2019 m. gegužės mėn. ji pateikė pasiūlymą dėl Tarybos įgaliojimų.

Peržiūra. Tuo pačiu metu 2019 m. vykdoma Energetikos chartijos sutartyje numatytų funkcijų ir politikos peržiūra, kartu su generalinio sekretoriaus veiklos rezultatų laikotarpio vidurio peržiūra. ES, Japonija ir Kazachstanas paskirti peržiūros koordinatoriais.

Pirmininkaujanti valstybė narė siūlo, kad debatuose būtų remiamasi šiais klausimais:

- Kaip ES gali pasinaudoti savo turimomis priemonėmis siekdama užtikrinti, kad Europos energetikos bendrovės galėtų padėti išnaudoti Afrikos energijos rinkų teikiamas galimybes, ypač atsinaujinančiosios energijos ir gamtinių dujų srityje?
- Kaip ES ir jos valstybės narės gali geriausiai sutelkti savo pastangas užtikrinti ES ir JAV energetikos tarybos papildomumą ir naujas bendradarbiavimo formas, pavyzdžiui, Trijų jūrų iniciatyvą (3SI) ir Transatlantinio bendradarbiavimo energetikos srityje partnerystę (P-TEC), taip pat kitas naujas JAV ir ES valstybių narių iniciatyvas?
- Kaip ES turėtų geriausiai bendradarbiauti su Kinija sujungiamumo klausimu vykdant Kinijos iniciatyvą „Viena juosta, vienas kelias“ ir ES Europos ir Azijos sujungiamumo strategiją?
- Kalbant apie rytines Viduržemio jūros regiono šalis, kaip ES ir jos valstybės narės gali pasinaudoti vedamais dialogais energetikos klausimais, turimais bendradarbiavimo kanalais ir priemonėmis, pavyzdžiui, diplomatija energetikos srityje, kad šiame regione būtų skatinama kurti tokią aplinką, dėl kurios būtų sumažinta su pokyčiais susijusi rizika?

Bendra informacija

Afrika

2018 m. rugsėjo mėn. paskelbtame Komunikate dėl Afrikos ir Europos tvarių investicijų ir darbo vietų kūrimo aljanso siūloma stiprinti ES ekonominius ir prekybos santykius su Afrika skatinant investicijas ir stiprinant privačiojo sektoriaus vaidmenį. Energetika yra prioritetas sektorius. ES, teikdama paramą vystymuisi, remia to žemyno elektrifikavimą diegiant infrastruktūrą ir vykdamas reguliavimo reformas. Pagal Išorės investicijų planą ji taip pat remia privačiojo sektoriaus investicijas ir plėtoja tinkamą verslo sistemą. Naujojo Afrikos ir Europos aljanso kontekste 2018 m. lapkričio mėn. Komisija pradėjo Aukšto lygio platformos investicijoms į tvariąją energetiką veiklą. Ši platforma sutelkia viešojo ir privačiojo sektorių, tarptautinių finansų įstaigų, taip pat abiejų žemynų akademinį bendruomenių ir ekspertų grupių suinteresuotuosius subjektus, o iki 2019 m. pabaigos turėtų pateikti rekomendacijas, kaip pritraukti investicijų į tvariąją energetiką Afrikoje.

JAV

Jungtinės Amerikos Valstijos tebėra itin svarbi sąjungininkė, o bendradarbiavimas energetikos srityje, visų pirma ES ir JAV energetikos taryboje, yra viena produktyviausių bendradarbiavimo palaikant transatlantinius santykius sričių. Yra daug didelio abipusio intereso sričių, susijusių su energetiniu saugumu, energetikos technologijomis, skaitmeninimu ir kibernetiniu saugumu.

Transatlantinės prekybos suskystintomis gamtinėmis dujomis (SGD) plėtra suteikia ES dar daugiau galimybių padidinti savo energetinį saugumą įvairinant tiekimo šaltinius. Gegužės 2 d. Komisija kartu su JAV prekybos ir energetikos departamentais surengė Briuselyje labai sėkmingą bendrą aukšto lygio ES ir JAV renginį „verslas verslui“ SGD klausimais, kuriame dalyvavo daugiau kaip 200 vyriausybės atstovų iš abiejų Atlanto vandenyno pusių ir 250 verslo atstovų iš transatlantinio SGD verslo. ES ir JAV taip pat glaudžiai bendradarbiauja energetinio saugumo klausimais, ypač dėl pietinio dujų koridoriaus užbaigimo, kad dujos iš Azerbaidžano būtų tiekiamos į Italiją, ir dėl energetinio saugumo Ukrainoje. Be ES ir JAV energetikos tarybos, JAV bendradarbiauja su keliomis ES valstybėmis narėmis vykdamas tokias iniciatyvas kaip 3SI ir P-TEC (apie jas 2018 m. rugsėjo mėn. Bukarešte įvykusiame 3SI aukščiausiojo lygio susitikime paskelbė JAV energetikos sekretorius). Projektai, kurie bus parengti pagal 3SI iniciatyvą, įskaitant projektus pagal P-TEC iniciatyvą, gali labai padidinti Europos energetinį saugumą didinant regionų sujungiamumą ir labiau įvairinant šaltinius. Taip pat svarbu, kad ES ir JAV išlaikytų transatlantinę vienybę sankcijų klausimu. Be to, Komisija plėtoja trišalį bendradarbiavimą su JAV ir Japonija, kaip panašių pažiūrų partnere, visų pirma SGD ir vandenilio klausimais.

Kinija

Kinija yra strateginė ES partnerė pereinant prie švarios energijos. Vedant metinį ES ir Kinijos dialogą energetikos klausimais nustatomos bendradarbiavimo energetikos srityje kryptys, o neseniai sukurta ES ir Kinijos bendradarbiavimo energetikos srityje platforma užtikrina visapusišką šio dialogo įgyvendinimą. Kinija yra daugiausia pasaulyje anglies dioksido išmetanti valstybė ir kartu didžiausia investuotoja į atsinaujinančiąją energiją ir didžiausia jos gamintoja. ES palankiai vertina Kinijos, kaip vienos iš pagrindinių Paryžiaus susitarimo tarpininkių, vaidmenį, tačiau daugelyje šalių Kinija remia ir stato anglimis kūrenamas elektrines (visų pirma pagal savo iniciatyvą „Viena juosta, vienas kelias“), be kita ko, ES kaimyninėse šalyse (Vakarų Balkanuose, Afrikoje), neatsižvelgdama į savo investicijų tvarumą. Vykdamas ES politiką, atspindėtą 2019 m. kovo 12 d. Komunikate „ES ir Kinija. Strateginė perspektyva“ ir patvirtintą Europos Vadovų Tarybos, laikomasi realistiškesnio, tvirtesnio ir įvairiapusiškesnio požiūrio. Nors Kinija tebėra „bendradarbiavimo partnerė“ pereinant prie švarios energijos, ji taip pat yra „derybų partnerė“, su kuria ES turi rasti interesų pusiausvyrą, „ekonomikos konkurentė“, siekianti pirmauti technologijų srityje, ir „sisteminė varžovė“, skatinanti taikyti alternatyvius valdymo modelius. Atsižvelgiant į pozityvių diskusijų, surengtų šių metų balandžio mėn. Briuselyje įvykusio 8-o metinio ES ir Kinijos dialogo energetikos klausimais metu, rezultatus ir (gegužės viduryje) pradėjus vykdyti ES ir Kinijos bendradarbiavimo energetikos srityje platformos veiklą (ji bus vykdoma trejus metus), ES turėtų toliau bendradarbiauti su Kinija energetikos klausimais, ypač daug dėmesio skiriant patekimo į rinką abipusiškumui, ir naudotis platforma, kad būtų suteiktos galimybės bendradarbiauti abipusiškai naudingą būdu.

Rytinės Viduržemio jūros dalies dujotiekis

Dujų transporto mazgų Viduržemio jūroje plėtojimas yra viena iš pagrindinių energetikos sąjungos įvairinimo politikos kryptių. Atsižvelgiant į tai, kad neseniai aptikti dideli dujų telkiniai ir kad jų bus aptikta ateityje (Egipte, Izraelyje, Kipre ir tikriausiai Libane), ir atsižvelgiant į tai, kad didelė dujų iš šių telkinių dalis bus eksportuojama, rytinė Viduržemio jūros regiono dalis tapo svarbiu, saugiu ir patikimu tiekimo šaltiniu, kuriuo bus galima naudotis artimiausioje ateityje. ES tvirtai remia šio regiono, kaip dujų transporto mazgo, plėtojamą. Plėtojant su dujomis susijusią veiklą rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje Komisija yra įsipareigojusi atlikti tarpininkės vaidmenį, kiek tai susiję su politine parama, diplomatija, tyrimų, pavyzdžiui, su rytinės Viduržemio jūros dalies dujotiekiu „EastMed“ susijusių tyrimų, finansavimu, finansavimu per tarptautines finansavimo institucijas (tinkamu laiku), ir padėti sukurti tokią investicinę aplinką, kuri galėtų pritraukti investuotojų šio regiono vystymui. Komisija taip pat labai padėjo valstybėms rengti Kipro ir Egipto tarpvyriausybinių susitarimą dėl vamzdynų jungties tarp šių dviejų valstybių ir Tarpvyriausybinių susitarimą dėl dujotiekio „EastMed“.